

12e JAARGANG No. 2 - MEI 1968

hier te in neukant -

het schaap

Mededelingenblad van het Centraal Bureau voor de Schapenfokkerij in Nederland - Redactieraad: L. W. Biesheuvel, J. H. Lantinga, H. W. Nieuwenhuis, C. Roeper, D. Steenbeek en N. F. Werkman - Red. en corr.: Ir. S. G. Brummel, Burg. Martenssingel 153, Gouda, Telefoon (01820) 2298

Rotkreupel bij schapen

De heer Dr. G. D. v. d. Werff, inspecteur van de Veeartsenijkundige Dienst te Leeuwarden is in Utrecht gepromoveerd op het proefschrift: „Bestrijding en therapie van rotkreupel bij schapen in Friesland.”
Voor ons blad Het Schaap heeft dr. v.d.Werff het onderstaande artikel geschreven.

Rotkreupel komt veel voor bij schapen in Nederland. Vooral in de provincies waar veel schapen worden gehouden vormt deze ziekte een probleem voor de schapenhouderij.

Hoewel rotkreupel als aandoening bij schapen reeds lang bekend is en in Nederland al in 1788 is beschreven, heeft het tot het begin van de twintigste eeuw geduurd voor men er algemeen van overtuigd was dat men te maken had met een besmettelijke ziekte.

Sinds 1924 is rotkreupel een ziekte die in de Veewet is opgenomen, hetgeen o.a. inhoudt dat het een aangifteplichtige ziekte is.

Het is nog maar sinds 1941 dat men algemeen aanneemt, dat een vrij grote staafvormige bacil, waarvan de beide uiteinden meestel verdikt zijn, tesamen met een spirochaete de eigenlijke ziekteverwekkers zijn. Deze zijn als het ware de wegbereiders voor vele andere bacteriën, die aan het ziekteproces deelnemen. Deze laatste zijn verantwoordelijk voor de zeer bijzondere en nare geur die aan een door rotkreupel aangetaste klauw valt waar te nemen.

Het begin van het ziekteproces is gekenmerkt door een vochtig ekzeem in de tussenklauwspleet. Daarna begint het voor de schapenhouder duidelijker te onderkennen proces van ondermijning van het klauwhoorn, dat tevens gepaard gaat met het los gaan liggen van deze hoorn. Deze ondermijning van het hoorn begint altijd aan de binnenzijde van de klauw en breidt zich van daar verder uit over de zool. In heel ernstige en langdurig bestaande gevallen is ook de buitenwand van de klauw aangetast.

Hoewel de naam rotkreupel misschien niet bijzonder elegant in de oren klinkt, geeft het dus wel erg goed het wezen van de aandoening weer temeer daar de schapen ook kreupel gaan lopen. Heeft een schaap rotkreupel aan beide voorpoten (de voorpoten zijn inderdaad iets gevoeliger voor het aanslaan van de infectie dan de achterpoten) dan ziet men het dier grazen terwijl het op de knieën ligt. Indien een schapenhouder deze verschijnselen bij zijn dieren waarneemt moet hij onmiddellijk zijn dierenarts raadplegen. Deze kan hem dan meedelen wat

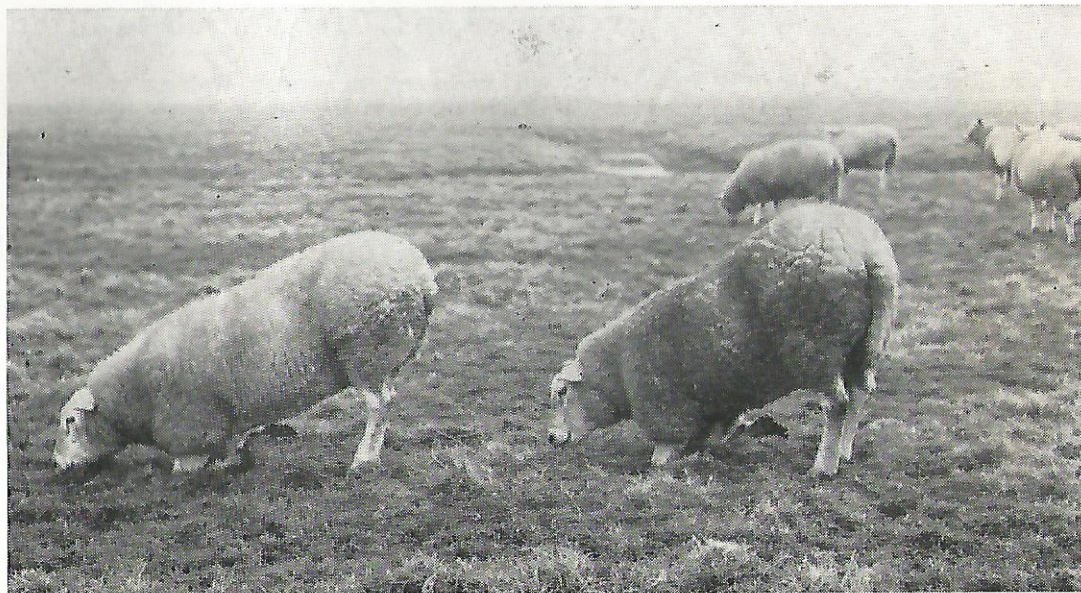
hem te doen staat. Die schapenhouders, die enige ervaring met rotkreupel hebben weten dat hoe eerder men maatregelen neemt des te sneller de genezing verloopt. Door regelmatig en op gezette tijden de klauwen van alle schapen in een koppel te besnijden, vooral als de dieren zacht vochtig land lopen, waardoor de klauwen niet op natuurlijke wijze slijten, kan veel narigheid worden voorkomen. Dan worden veel vaker rotkreupelgevallen in een vroeg stadium ontdekt en kan eerder worden ingegrepen. Uitbreiding van de ziekte in de koppel kan dan door een goede behandeling gemakkelijk worden voorkomen.

Schapen van elke leeftijd kunnen rotkreupel krijgen en het is een door de historie bewezen feit, dat veredelde fijnwollige rassen gevoeliger voor de natuurlijke infectie zijn dan de oude inheemse rassen. Zo heeft het Merinoschaap

nawijsbaar de ziekte vanuit Spanje over geheel Europa verspreid.

Aan rotkreupel lijdende schapen en lammeren groeien minder snel dan gezonde dieren. In Engeland heeft men aangetoond dat aan rotkreupel lijdende lammeren over een periode van 8½ week bij gelijke voeding een 40% lager lichaamsgewicht hadden dan gezonde lammeren. Ook in de Verenigde Staten heeft men een soortgelijke ervaring. In Duitsland berekende men voor een bedrijf met 100 mestlammeren een verlies van 2000 Mark toen deze lijdende waren aan rotkreupel en op een zelfde gewicht moesten worden gebracht als gezonde lammeren (ca. 50 kg levend gewicht).

De schapenhouderij richt zich tegenwoordig steeds meer op de vleesproductie en aan de opfok van lammeren hiervoor wordt veel zorg besteed. Daar ook lammeren zeer gevoelig zijn

Een kenmerk van rotkreupel: grazen op de knieën.

Een ernstig verwaarloosd geval.
Van de klauw is vrijwel niets overgebleven.

voor rotkreupel is het zaak deze ziekte buiten het koppel te houden. In Friesland is aangetoond dat 65% van de ziektegevallen nawijsbaar was ontstaan door inkoop van oaien en lammeren. In 14% van de gevallen was contact met een besmet koppel de oorzaak. Op bedrijven die eerder besmet waren geweest kwam de ziekte voor in 8% van de gevallen. Deze gegevens werden verkregen door van 100 besmette koppels de oorzaak van besmetting nauwkeurig na te gaan.

Het zou belangrijk zijn ingekochte schapen niet direkt tot de kudde toe te laten, doch deze eerst enige weken apart te houden. De tijd die verloopt tussen de besmetting en het optreden van de ziekteverschijnselen is op 10-14 dagen te stellen. Indien men daarna van alle ingekochte schapen de klauwen besnijdt, controleert en gezond bevindt, kan veel onheil worden voorkomen.

Een weiland waarin aan rotkreupel lijdende schapen hebben gelopen blijft zeker niet langer dan 14 dagen besmet. Indien men na een goede behandeling van aan rotkreupel lijdende schapen deze in een weide brengt waarin gedurende 14 dagen geen schapen hebben gelopen

Abonnementen

Voor Nederland :

Stamboekleden krijgen het blad automatisch.

Niet-leden : f 3,50 per jaar, over te maken op girorekening 346210 van de Amro Bank bijkantoor Bezuidenhoutseweg 18 te Den Haag ; onder vermelding t.g.v. Centraal Bureau voor de Schapenfokkerij in Nederland".

Voor België :

B.Fr. 50 per jaar, over te maken op girorekening 5880 van de Amsterdamse Bank voor België te Antwerpen ; onder vermelding „t.g.v. Centraal Bureau voor de Schapenfokkerij in Nederland".

Opgaven van nieuwe abonnementen aan de redactie Burg. Martenssingel 153 te Gouda.

Advertenties :

Het tarief bedraagt f 4,— per cm voor één kolombreedte.

ADVERTEERT IN UW EIGEN BLAD!!!

is de kans op herbesmetting via de bodem uitgesloten.

Momenteel zijn goede geneesmiddelen tegen rotkreupel verkrijgbaar. Na nauwkeurig besnijden van de klauwen worden deze hiermee gepenseeld. Het goed besnijden van aan rotkreupel lijdende schapeklauwen vereist echter een grote vaardigheid en indien dit niet onherroepelijk teleurstellende resultaten na een behandeling.

Met een goede behandelingsmethode, door deskundigen uitgevoerd, gecombineerd met doeltreffende maatregelen uit hoofde van de Vee wet, die op de juiste wijze worden nageleefd kunnen momenteel de meeste aangetaste koppels een maand na het constateren van de ziekte weer genezen worden verklaard.

Het aangeven van gevallen van rotkreupel heeft dus voor de schapenhouder beslist niet te betekenen dat zijn koppel schapen maandenlang door de maatregelen van de Vee wet geblokkeerd blijft.

Officiële mededelingen van het C.B.S.

Verslag van de ledenvergadering van het Centraal Bureau voor de Schapenfokkerij in Nederland, gehouden op 27 febr. 1968 te Utrecht.

Aanwezig: 36 personen.

De voorzitter, de heer ir. H. Verschuijl, opent te 13.45 uur de vergadering met een hartelijk welkom aan de aanwezigen, in het bijzonder de heer ir. E. F. Geessink, Adjunct-Directeur van de Directie Veeteelt en Zuivel van het Ministerie van Landbouw en Visserij en stelt de notulen van de vergadering, gehouden op 23 februari 1967 aan de orde.

De notulen worden na enkele aanvullingen goedgekeurd.

Als mededelingen verheugt het de voorzitter de vergadering in kennis te kunnen stellen van een schrijven van het provinciaal stamboek in Groningen, waarin wordt bericht dat ook dit stamboek de eisen ten aanzien van de wolkeuring zal invoeren zoals deze in de ledenvergadering van 1967 door het C.B.S. zijn vastgesteld. De suggestie van dit stamboek om nu bij het vervallen van een meer uitvoerige welbeoordeling „op tafel" het wenselijk zou zijn om bij de wolbeoordeling „op het schap" een onderscheid te maken tussen letter voor type van

de vacht en letter voor bewolling, verkrijgt geen ondersteuning. De voorzitter zou het beter vinden nu met de vastgestelde eisen te gaan werken en om, teneinde een zo groot mogelijke uniforme beoordeling te bewerkstelligen, de stamboekinspecteurs bijeen te doen komen voor een centrale beoordeling.

Verder vestigt de voorzitter de aandacht op het jubileum van de secretaris, die per 15 februari jl. 25 jaar in Rijksdienst was, hetgeen in intieme kring van de Directie Veeteelt en Zuivel met medewerking van het C.B.S. is gevierd en waarbij een cadeau werd aangeboden.

Ten aanzien van de exportmogelijkheid doet de voorzitter er mededeling van, dat er 100 fokschapen zijn geëxporteerd naar Peru om te proberen hoe het Texelse schap zich daar zal kunnen houden. De overtocht en aankomst is goed geslaagd.

Op een vraag of er behoefte zou bestaan in landen naar meer vleestype schapen, waar nu het woltype schap wordt gehouden antwoordt de voorzitter, dat hij het niet mogelijk acht om propaganda te maken voor het Texelse schap

dat dan veel in woestijnklimaat moet gaan leven.

Als ingekomen stukken komen aan de orde:

a. de berichten van verhindering om de vergadering bij te wonen van de heren: Ir. Rijssenbeek, Ir. D. C. de Ridder, Ir. Haverhals en van de Rijksveeteeltconsulenten Ir. J. de Jonge en Ir. C. P. van Rossum.

b. een schrijven van het Produktschap voor Vee en Vlees inzake toekenning van een subsidie van f 3000,— per jaar, gedurende 5 jaar, als bijdrage in de kosten verbonden aan de honorering van een deskundige voor de uitvoering van coördinatie bij keuring van de wol van stamboekschapen. In verband met de door het P.V.V. nu gestelde voorwaarden ziet het bestuur het als een moeilijkheid daaraan uitvoering te kunnen geven.

Wanneer er een persoon te vinden zou zijn, die tijd en gelegenheid zou hebben om in goede samenwerking met de provinciale stamboekinspecteurs deze taak uit te voeren, zou van de subsidie gebruik gemaakt kunnen worden. Het bestuur zal gaarne suggesties van de provinciale stamboeken tegemoet zien. Mogelijk zal over enige tijd een persoon beschikbaar kunnen gekomen. Tot zolang zal volstaan moeten worden met een centrale beoordeling middels een bijeenkomst van de stamboekinspecteurs.

c. een schrijven van het Z.H. Schapenstamboek, dat bij een ander agendapunt zal worden behandeld.

Bij punt 4 van de agenda „Jaarverslag 1967” geeft de secretaris weer de ingekomen gegevens betreffende leden, inschrijvingen, wolbeoordelingen etc., alsmede enkele korte gegevens over het afgelopen jaar, welke betrekking hebben op het C.B.S., alsmede over de gehouden Nationale tentoonstelling te 's-Hertogenbosch. Na ontvangst van de ontbrekende gegevens van enkele provinciale stamboeken zal uitvoeriger over het jaar 1967 worden vermeld in „Het Schaap” van 15 mei 1968. (Zie aparte publikatie in dit nummer van „Het Schaap”).

Punt 5 van de agenda brengt de verkiezing aan de orde van een bestuurslid wegens het periodiek aftreden en niet direct herkiesbaar zijn van de heer S. L. Hilarides te Arum (Fr.). Door het Groninger Schapenstamboek, dat hiervoor reglementair in aanmerking kwam is een, in alfabetische volgorde, dubbeltal gesteld, bestaande uit de heren: H. Allersma te Huizinga en K. Geertsema te Adorp. Bij schriftelijke stemming worden op de heer Allersma 12 en op de heer Geertsema 14 stemmen uitgebracht, zodat **de heer Geertsema is gekozen** als bestuurslid. Ter vergadering aanwezig geeft hij te kennen bereid te zijn deze benoeming te aanvaarden. De heer Hilarides wordt hartelijk dank gezegd voor de sympathieke manier en grote activiteit als bestuurslid van het C.B.S.

De heer Hilarides was het een groot genoegen als bestuurslid van het C.B.S. te hebben kunnen fungeren en als zodanig ook de Nationale tentoonstelling te hebben kunnen meemaken. Het verheugt hem, dat zijn opvolger een jonger persoon is, waarin hij groot vertrouwen stelt.

De rekening en verantwoording over 1967 in ontvangsten en uitgaven een bedrag aangevende van f 18.572,13 wordt door de vergadering goedgekeurd, nadat de commissie voor het nazien van de boeken en bescheiden, bestaande uit de heren Fopma (Utrecht) en Roeper (N.H.) gunstig heeft gerapporteerd. Voor het boekjaar 1968 zal deze commissie bestaan uit de heren Fopma en Oortgiesen (Geld.).

Bij de bespreking van de financiële gegevens komt o.a. tot uiting de al of niet wenselijkheid de Nationale tentoonstelling om de 3 jaar te doen houden. De hiervoor te maken kosten kunnen geschat worden op rond f 10.000,—. Mogelijk zou hierin nog middels subsidiën zijn te voorzien, maar het is wel de vraag of de besteding van een dergelijk bedrag foktechnisch ook te verantwoorden is en of de Texelse schapenbouwers er behoefte aan heeft de Nationale tentoonstelling te houden om de 3 jaar of dat om de

zullen in de eerstkomende 2 jaar daarvoor een standpunt dienen te bepalen. Vanuit de vergadering wordt erop aangedrongen om middels een balans meer inzicht te krijgen over de jaarrekening en de financiële omstandigheden van het C.B.S. Bij de vaststelling van de **begroting voor 1968** aan ontvangsten en uitgaven een bedrag aangevende van f 25,970,02 wordt de post „premierammen”, begroot op f 1.500,—, gereserveerd voor het tentoonstellingsfonds. De predikaten voor voorlopige en/of definitieve premierammen blijven gehandhaafd, maar zullen niet meer door een geldelijke tegemoetkoming begeleid worden.

De contributie, welke door de Provinciale Stamboeken wordt betaald aan het C.B.S. wordt voor 1968 ongewijzigd vastgesteld.

Bij punt 10 van de agenda Mededelingenblad „Het Schaap” geeft de redacteur ir. S. G. Brummel een toelichting, waarbij tot uitdrukking komt de goede samenwerking in de redactie-commissie en met het C.B.S. waardoor een goed resultaat kan worden bereikt. „Het Schaap” staat in de belangstelling van de leden van de provinciale stamboeken en ook in het buitenland. De abonnementen nemen met name in België toe. Fincieel kan het ook ongeveer uit middels de bijdragen à f 2,50 per lid via de Provinciale stamboeken en de opbrengst van de advertenties. Op verzoek van het bestuur van het C.B.S. zal de redactie-commissie de tarieven voor advertenties en privé-abonnementen nog eens kritisch beoordelen of deze nog voor verhoging in aanmerking kunnen komen.

De vergadering betuigt gaarne haar instemming met de gang van zaken „Het Schaap” betreffende. Nog wordt de wijze van toezending aan nieuwe leden doorgesproken.

Punt 11 brengt het punt **buitenlandse tentoonstellingen aan de orde**.

De voorzitter licht de vergadering in over de geslaagde demonstratie in Parijs in 1967 en de daarvoor bestaande plannen in 1968.

De franse fokker van Texelse schapen Monseigneur Guy Leclerc te Veules (Fr.) verzorgt deze **inzending bestaande uit een viertal ooiën met lammeren, steeds op zeer bijzondere wijze en trekt een grote publieke belangstelling. Tegenover de grote export van schapevlees naar Frankrijk is het ook wel gewenst daartegenover ook levende Texelaars te laten zien.**

De export van fokschapen is evenwel naar Duitsland belangrijker, maar een plaatsing op de D.L.G. bij de algemene Nederlandse inzending is niet mogelijk. Ook de Nederlandse koeien worden apart geplaatst. Mogelijk biedt 1969 meer perspectief middels een tentoonstelling in Duitsland in E.E.G.-verband. Wat Spanje betreft, waar 1 x per 3 jaar door Nederland wordt geëxposeerd bestaat dit jaar kans op een expositie van 24, mogelijk 48 Texelse schapen, waarvoor in Spanje nogal belangstelling bestaat.

Hiervoor behoeven geen kosten te worden gemaakt. De inzending wordt verzorgd door de fa. Dekker te Axel en alle in te zenden dieren, ook rundvee en varkens zijn vooraf verkocht. De tentoonstelling neemt 22 mei een aanvang. De vergadering kan zich verenigen met de wijze waarop de buitenlandse propaganda middels tentoonstellingen wordt uitgevoerd.

Bij agendapunt 12 wordt de op **22 september 1967** gehouden **Nationale tentoonstelling te 's-Hertogenbosch besproken**. De voorzitter memoreert de goede officiële ontvangst door het Gemeentebestuur van 's-Hertogenbosch op de avond voorafgaande aan de tentoonstelling van het tentoonstellingsbestuur, juryleden, afgevaardigden van de provinciale stamboeken en genodigden, waaronder vele buitenlanders. De tentoonstelling kan als een groot succes worden beschouwd. De inzendingen schapen waren over het algemeen van uitstekende kwaliteit en de organisatie was prima verzorgd. De medewerkers hieraan wordt daarvoor nog gaarne bijzondere dank gebracht. Gaarne worden opmerkingen en/of suggesties over de gehouden tentoonstelling gevraagd en over de mening betreffende een Nationale tentoonstelling om de 3 jaar of over een langere periode. Hierbij wordt gediscussieerd over het al of niet kunnen opgeven van reserve dieren, hetgeen voor alle

provinciale stamboeken gelijk dient te worden gehanteerd. Bij de beoordeling hiervan dient in aanmerking te worden genomen, dat ervan uitgegaan moet worden om met de beste dieren te kunnen uitkomen. Wanneer er om een of andere reden een inzending komt te vervallen is het wenselijk reserve-dieren te kunnen inzenden. Ook bij de varkensinzendingen wordt dit toegepast.

Besloten wordt dit bij een volgende tentoonstelling goed uniform te regelen. In bespreking komt of het wenselijk is de provinciale Inspecteurs meer in te schakelen bij de jury's op de Nationale tentoonstelling. Er zijn voorstanders voor een jury van deskundigen, bij voorkeur fokkers. Anderen prefereren één fokker plus een Inspecteur. Besloten wordt dit punt op de agenda te plaatsen, wanneer plannen moeten worden besproken voor een volgende Nationale tentoonstelling. Ook ten aanzien van al of niet wenselijke splitsing van grote rubrieken.

De vergadering spreekt zich in principe in het algemeen uit om voorkeur te geven aan een Nationale tentoonstelling om de 3 jaar, in plaats van om de 5 of 6 jaar. De provinciale stamboeken zullen zich te zijner tijd hierover definitief dienen te beraden.

Punt 13 brengt de **voorstellen** van het bestuur aan de orde ten aanzien van wijzigingen in de eisen voor: sterooien; premiekeuring van 1½ en 2½ jarige en oudere rammen en het preferentschap voor rammen in verband met de in 1967 ingevoerde wijzigingen in de beoordeling van de wol en de registratie daarvan.

De betreffende eisen zijn vooraf aan de besturen van de provinciale schapenstamboeken toegezonden en worden in bespreking genomen. Na discussie worden nog enkele wijzigingen aangebracht en vastgesteld overeenkomstig de redactie, zoals deze afzonderlijk in dit nummer van „Het Schaap” zijn opgenomen.

Na vaststelling van de **data van de fokdagen**, voor zover deze bekend zijn en ook zijn weergegeven in een aparte publikatie komt het schrijven van het Schapenstamboek in Zuid-Holland ter sprake. Het betreft:

1. het plaatsen van advertenties in buitenlandse bladen door Nederlandse provinciale stamboeken ter bevordering van export uit die provincie. Op de vraag in hoeverre dit gecoördineerd, dan wel overgenomen kan worden door het C.B.S. wordt vastgesteld, dat dit geheel tot de taak van die instanties dient te blijven, die zich tot die taak zien gesteld. Het C.B.S. is niet

In februari '68 lammerde deze 12-jarige Texelse (Fr.). In 11 keer bracht zij in totaal 26 lamme're met haar kroost. De zoon van de fokker helptde

de organisatie om zich op handelsgebied te be-
geven en dient zich te beperken tot algemene
propaganda middels folders en tentoonstellingen.
2. Volgens de wet is het een veehouder ver-
boden om een hond, die „slachtingen” onder
de schapen houdt, dood te schieten. Gevraagd
wordt in hoeverre hier verandering in gebracht
kan worden, bv. dat aan het loslopen van hon-
den paal en perk wordt gesteld. Bij de bespre-
king hiervan komt tot uiting dat dit een zeer
moeilijke aangelegenheid is. Vanwege het Land-
bouwschap is getracht een enquête te houden
om na te gaan hoe groot de schade kan zijn
aan de schapenstapel, veroorzaakt door honden.
Ideaal zou zijn, wanneer een hondeneigenaar
wettelijk verplicht kon worden een verzekering
te sluiten. In dit opzicht bestaat wel enige acti-
viteit, ook middels Staatsbosbeheer en Ned. Ja-
gers- en dierenbeschermingsorganisaties. Ge-
noemd wordt dat er is voorgesteld om via Land-
bouw afdelingsstandsorganisaties een enquête
te houden over omvang van de hierdoor te lij-
den schade. Mogelijkheid zou zijn om de honden-
belasting te doen verhogen en deze verhoging
te doen beheeren door het Landbouwschap voor
leniging van veroorzaakte schade door honden
aan de schapenstapel.

De vergadering spreekt zich uit dat er veel
hinder en schade ontstaat bij de schapenhoude-
rij, veroorzaakt door honden. De voorzitter zal
terzake nader overleg plegen met daarvoor in
aanmerking komende instanties.

Bij de rondvraag komt nog aan de orde:

a. al of niet wenselijkheid vanwege het C.B.S.
te demonstreren op binnenlandse tentoonstellin-
gen. Het bestuur zal dit in overweging nemen.

b. gewenst onderzoek van nakomelingen van
preferente rammen op groeivermogen. Aange-
zien er momenteel proeven op groeivermogen
plaatshebben, welke 5 jaar duren, zal na een
uitkomst met positief resultaat nagegaan kunnen
worden op welke wijze deze resultaten foktech-
nisch in de praktijk kunnen worden toegepast.

c. resultaten van de proef met vrijgezellen-
knopen voor de registratie van lammeren in
Friesland. Hierover zal met het Schapenstam-
boek in Friesland overleg worden gepleegd en
nadere mededelingen volgen wanneer daartoe
aanleiding mocht kunnen bestaan.

Sluiting

Nadat de voorzitter dank betuigd heeft voor de
prettige en vruchtbare wijze waarop de be-
sprekingen zijn gehouden, wordt de vergadering
gesloten.

De secretaris,

L. W. Biesheuvel Bzn.

De stamboekooi van Jan J. Jacobi te Wartena
ren ter wereld. — Foto: de vruchtbare moeder
de fotograaf een handje.

(Foto: Ons Friese Platteland)

**v. d. ram Johannes No. 10331 Δ ;
eigenaar J. L. Odinga, Engwierum**

De keuring vond plaats op vrijdag 23 februari 1968. De commissie bestond uit de heren: Ir. H. Verschuyf, voorzitter C.B.S.; S. Wiersma, bestuurslid T.S.F.; H. de Jong, inspekteur T.S.F. en D. Steenbeek R.V.C. (rapporteur).

Gegevens omtrent de ram zelf:

Ram Johannes no. 10331 werd geboren op 7 maart 1963 op het bedrijf van J. J. Jacobi te Wartena. Latere eigenaars waren: S. en D. Hilarides te Arum en Pingjum en J. L. Odinga te Engwierum.

Johannes werd in het Stamboek ingeschreven met een AB voor alg. voorkomen.

Afstamming:

Vader: Harry no. 98114 Δ ; **moeder** Adelina no. 20392 model.

Wolproduktie ram zelf:

1 jr. 4,2 kg. prima type AB
2 jr. 4,3 kg matige prima type AB
3 jr. 3,7 kg. matige prima type AB
4 jr. 3,7 kg. goede eerste type AB

Wolproduktie moeder:

1 jr. 4,2 kg. matige prima type B
2 jr. 3,9 kg. eerste type B
3 jr. 3,8 kg. goede eerste type B

Wolproduktie vader:

1 jr. 5,7 kg. matige prima type B+
2 jr. 5,5 kg. goede eerste type B+
3 jr. 6,8 kg goede eerste type B
4 jr. 3,7 kg. goede eerste type AB

Wolvererving:

	Gem. gewicht	Gem. kwaliteit	gem. type
Dochters	4.33	7.17	7.16
Moeders	4.59	6.48	6.79
	-0.26	± 0.69	+0.37
Zoons	5.35	7.04	6.88
Moeders	5.13	6.46	6.83
	x	+0.58	+0.05

Toelichting Wolkwaliteit: 00 = 9; m.o. = 7; G I. = 6; I = 5; M.I. = 4; II en lager = 2 punten.

Type van de vachten: a = 10; ab = 8; b+ = 7; b = 6; bc = 5 en c = 2 punten.

Bij de dochters is een geringe verlaging van het gewicht te constateren; daarnaast echter een verbetering van kwaliteit en type.

Tijdens de keuring werden gezien:

6 1-jarige en oudere rammen.
51 1-jarige en oudere ooen.

Exterieurvererving van de mannelijke nakomelingen:

Rammen van goed type en goede ontwikkeling. Sterke, brede bovenbouw; goede halsaansluiting. Ruime en diepe voor en middenhand, brede achterstellen met goede gevulde dijen. Correct bij enkele dieren iets droger. Goed gesloten vachten van goede kwaliteit en goed type.

Exterieurvererving van de vrouwelijke nakomelingen.

Uniforme groep goed typische ooen met een goede ontwikkeling. Goed gevormde, blanke koppen met zwarte neuzen. Goede halsaansluiting; brede bovenbouw en goede diepte. Ruime achterstellen met goed gevulde dijen. Vorrecht en droog beenwerk. Goed gesloten vachten van goed type en goede kwaliteit.

Conclusie:

De vererving van het exterieur is zowel bij de mannelijke als de vrouwelijke nakomelingen

iets is gedaald, is de wolvererving toch goed te noemen, gezien de niet onbelangrijke verbetering van kwaliteit en type. De commissie beveelt gaarne deze ram aan voor het predikaat „Preferent”.

Leeuwarden, 23 februari 1968. De rapporteur,

D. Steenbeek.

Op grond van bovenstaand rapport wordt aan de ram „Johannes” no. 10331△ **het predikaat Preferent** verleend.

De voorzitter van het C.B.S.:

Ir. H. Verschuijl.

De secretaris van het C.B.S.:

L. W. Biesheuvel Bzn.

Rectificaties in de „Het Schaaap” 1967

De in het februari-nummer van „Het Schaaap” gepubliceerde gegevens over de premierammen 1967 behoeven enkele rectificaties:

De nummers 21-22-23 en 24 van Overijssel komen te vervallen, daar deze rammen betrekking hebben op de in 1966 geprimeerden.

Bijgevuld dienen te worden voor definitieve premie.

Utrecht

: 45, Ramses 32/811 geb. 1964. Vader: 941 pref.△ Fokker-Eigenaar M. Jansen, Rijssen (O). In het dekseizoen 1965/1966 gebruikt door Dr. J. Grashuis te Hamersveld (U).

Noord-Holland

: 46, F 1250/5961 geb. 1965 Vader: F 0827. Fokker: C. J. Commandeur te Texel. Eigenaar: Gebr. Goethals, Zeeland.

Nog eens

Texelaars in Frankrijk

In het februari-nummer van „Het Schaaap” publiceerden we enkele indrukken van de schapenhouderij op een bedrijf in het dept. Aisne. Dit naar aanleiding van een bezoek aan de in sept. '67 gehouden interdepartementale keuring en tentoonstelling van Franse Texelaars te la Capelle in Thiérace.

Op meerdere bedrijven in Nrd-Frankrijk is deze schapenhouderij naast rundvee een belangrijke plaats gaan innemen. Men steunt hier nog op importen uit Nederland van de jaren dertig. De rentabiliteit van **weideschappen** wordt gunstig beoordeeld. Dit geldt voor de fokkerij welke op verschillende bedrijven met vrij grote aantallen ooiën en lammeren gepaard gaat met een nauwgezette teeltkeus. Maar ook voor de schapenhouders die alleen maar geïnteresseerd zijn in de direkte afzet van slachtschappen.

De voorlichtingsdienst stelde de volgende bedrijfsgegevens ter beschikking: produktiekosten van 1 schaaap + 1.6 lam per jaar: (1 N.F. (frans) is ± f 0,75)

kosten	N.F. (frans)
weidegang	66.—
ruw- en krachtvoer, water en strooisel	30.—
kosten van bewerking, afrastering en algemene kosten	30.—
verzorging, inclusief scheren	15.—
gebouwen	3.—
uitval	5.—
5% rente geïnvesteerd kapitaal	20.—
bedrijfsleiding	16.—
totaal	frans 185.—

Opbrengst

verkochte lammeren 1.6 x 44 kg	
70 kg à 4.50 fr	315.—
wol 4.6 kg à 3 fr	13.30
mest (3 x strowaarde)	7.50
totaal	frans 335.80

Resultaat ca 150 frans boven de mest in de weide.

Het **rendement** is in hoge mate afhankelijk van het percentage drachtige ooiën, het aantal lammeren per ooi en het gewicht van de lammeren bij verkoop. De Franse schapenhouders hechten hieraan dan ook hoge waarde. De vooruitgang in de bestrijding van parasitaire ziekten alsmede betere cultuurtechnische maatregelen in de weidegebieden van N. en N.O. Frankrijk doen de texelaars als weideschappen toenemen. Het houden van zgn. „kooischappen” ter benutting van oude braaklanden en van de graanstoppel neemt af, mede omdat dit meer arbeid vergt.

De **organisatie** van schapenfokkers (race Texel) in de departementen Aisne en Noord Oost is goed opgezet. De vereniging van fokkers van het weideschaaap vormt administratief een afdeling van een Verbond van Agrarische Verenigingen en wordt gesteund door het Nationale 'schapenstamboek. Er is een goede technische staf. Het Stamboek betaalt een voorlichter, terwijl de Overheid een 2-tal controleurs ter beschikking stelt die de lammeren ook regelmatig wegen. Naast algemene voorlichting en bedrijfsadviezen worden er voorlichtings- en studiedagen georganiseerd. Te Vervins is een veterinair centrum.

Als vleesdier wenst men een zwaar en diep schaaap met goede beenstand terwijl men in het bijzonder ook let op de uitdrukking van de kop. Een groei van de lammeren in 120 dagen tot 45 kg l.g. vindt men normaal. De lammeren zijn voor **de handel** gewild en worden in een groot gebied van Noord-Frankrijk verkocht. De markt van Saint Quentin is de belangrijkste afzetplaats en de Texelaar staat hier in vergelijking met andere schapen hoog genoteerd. De slachtlammeren worden via een afzetorganisatie in Laon tot in Parijs verkocht.

Te Saint Quentin werden van juni tot oktober '67 prijzen van rond de 10 fr per kg vlees gehaald.

De **wol** wordt vanuit Vervins door tussenkomst van een groothandelsfirma in Parijs afgezet naar binnen- en buitenland.

De afzet van **fokmateriaal** van goede kwaliteit uit het gebied van Thiérace wordt gesteund door een goed opgezette publiciteit en dienstbetoon (adviezen) aan de kopers. De jaarmarkten vervullen hierbij ook een functie.

Hoewel de afzet van fokschapen zich overwegend richt op de Franse departementen is de export reeds tot enige ontwikkeling gekomen. België en Luxemburg zijn nog de voornaamste klanten maar in het afgelopen jaar werden ook groepen Texelaars geëxporteerd naar Duitsland, Polen en zelfs enkele naar China. Ook met Zuid-Afrika zijn contacten gelegd.

Bij ons bezoek is ook gebleken dat de schapenfokkers in Thiérace willen streven naar eenheid in foktechnische inzichten met collega's in de E.E.G.-landen, hetgeen vooral voor de Nederlandse fokkerij van Texelaars van belang kan zijn. Op de fokdag te la Capelle werd ook naar voren gebracht dat een gemeenschappelijke regeling voor de schapenhouders in E.E.G.-verband nuttig zou zijn en op prijs wordt gesteld.

Ir. W. L. Harmsen.

Agenda (voorlopig) Schapenfokdagen in 1968

Provinciaal Stamboek	Datum	Plaats	Aard van de fokdag en/of gebied
Groningen	7 oktober	Groningen	centrale
Friesland	27 september	Leeuwarden	centrale
Drenthe		Assen	centrale
Overijssel	9 september	Rijssen	centrale voor Twenthe
	13 september	Zwolle	centrale voor W.Overijssel
IJsselmeerpolders		Emmeloord	centrale
Gelderland	26 september	Doetinchem	centrale
Utrecht	17 augustus	Utrecht	centrale
Noord-Holland	2 augustus	Den Burg (Texel)	Fokdag Texel
	5 augustus	Opmeer	Tentoonstelling
	25 september	Alkmaar	centrale
Zuid-Holland	29 augustus	Gouda	Tentoonstelling
	7 of 14 september	Delft	Tentoonstelling
	18 september	Leiden	Tentoonstelling
Zeeland	21 juni	Wilhelminadorp	Z.L.M. Tentoonstelling
	28 juni	Scherpenisse	Regionale Schouwen-Duiv.
	12 juli	Domburg	Regionale Walcheren
	6 september	Goes	Centrale
	? september	Oostburg	Regionale W.Z.VI.
Noord-Brabant	30 augustus	's-Hertogenbosch	centrale
Limburg	21 september	Neer	centrale

dat er niet slechts een ras voor het houden i. a. koppels deugt, maar dat vele rassen er geschikt voor zijn.

Om met heer Ollie B. Bommel te spreken : „Als U begrijpt wat ik bedoel...?!”

- De wereldwolmarkt is wat onzeker. In Australië heerst nog steeds een aanhoudende droogte, die de schapenhouders bedreigt. In Nieuw-Zeeland heeft de wolcommissie aangekondigd een 100.000 balen uit een opgeslagen voorraad van 700.000 balen op de markt te zullen brengen. Dat geeft ook onzekerheid.
- Kortgeleden is een grote zending vee naar Peru verzonden. Daaronder waren op Peruaans verzoek 100 Texelaars, bedoeld als vleeschschapen. Alleen zal het in Zuid-Amerika moeilijk zijn een geschikt terrein en klimaat te vinden!
- Boeken over schapenhouderij : „50 jaar Wol”, door E. Govers. Uitgave Centraal Bureau Schapenfokkerij. E. J. Bats, „Schapenfokkerij en houderij in Nederland”, Uitgave Tjeenk Willink, Zwolle. J. H. Lantinga, „Schapenteelt”, Uitgave Thieme, Zutphen. „Wat iedere schapenhouder moet weten”, door Cie Schapenziekten TNO. Te verkrijgen bij Centraal Bureau Schapenfokkerij.

Geslachte Schapen en afvallen

	1967	1968
	1-1 t/m 20-4	1-1 t/m 20-4
West-Duitsland	4.000 kg	3.000 kg
België	24.000 kg	31.000 kg
Luxemburg	19.000 kg	21.000 kg
Frankrijk	368.000 kg	829.000 kg
Engeland	9.000 kg	nihil
Militaire leverantie E.E.G.	—	36.000 kg
Andere landen	—	3.000 kg
Totaal	424.000 kg	923.000 kg

Uitvoer van fokschapen

West-Duitsland	180	106
België	—	10
Frankrijk	—	21
Italië	—	4
Totaal	180	141

Invoer van schapevlees

België	5.000 kg	14.000 kg
Frankrijk	—	5.000 kg
Engeland	1.000 kg	2.000 kg
Ierland	167.000 kg	58.000 kg
Polen	3.000 kg	2.000 kg
Argentinië	69.000 kg	83.000 kg
Uruquay	21.000 kg	1.000 kg
Nieuw Zeeland	20.000 kg	107.000 kg
Denemarken	—	34.000 kg
Andere landen	5.000 kg	—
Totaal	291.000 kg	306.000 kg

Invoer van levende slachtschapen

Denemarken	—	93
Engeland	2.042	—
Ierland	38	800
Totaal	2.080	893

Wetenswaardigheden

- De schrijver van ons hoofdartikel in het februari-nummer was natuurlijk ir. Wietsma.
- Het adres v. h. Texels Schapenstamboek voor de IJsselmeerpolders is nu Lange Nering 56-58, Emmeloord.
- Het nieuwe telefoonnummer v. h. Zuid-Hollands Schapenstamboek is 0 1820 - 88 55 (Jan Luykenstraat 27, Gouda).
- Bij vergelijkende proeven in Denemarken met vier schapenrassen bleek de beoordeling van de slachtkwaliteit van 't Deense weideschaap, de Oxforddown, de Leicester en de **Texelaar** respectievelijk 69,3, 73,7, 67,5 en 77,8 punten op te leveren.
- In Zweden is men bijzonder tevreden met de uit Denemarken ingevoerde Texelaars. Ze blijken zich uitstekend te houden onder de wat barre omstandigheden en de lammeren gedijen goed. De groei is uitstekend.
- De 50ste D.L.G.-tentoonstelling opent van 19 tot 26 mei haar poorten in München, 1200 fokdieren van allerlei rassen zullen met elkaar wedijveren. Voor het eerst zullen 5 rundveerassen uit de 6 EEG-landen samen concurreren. Elke groep bestaat uit 2 stieren en 6 koeien. Dit wordt hoogtepuntnummer een. Maar als hoogtepunt nummer twee kondigt de Deutsche Schäferzeitung in de afdeling schapen aan: een show van 5 rassen, die bijzonder (!) geschikt zijn voor het houden in koppels (in tegenstelling tot kudden). Deze („onze”) manier van schapenhouden verbreidt zich met de Texelaar steeds meer in Duitsland. De bedoeling van deze demonstratie is de daarmee samenhangende problemen aan te snijden. Deze 5 rassen met ieder twee oaien met twee lammeren in de show zijn de volgende (met erachter het totaal aantal op de D.L.G. aan gevoerde dieren van dat ras): het Merinoschaap (70), het zwartkoppige vleesschaap (20), de Texelaar (43) en het melkschaap (30). En let U na bestudering van de grootte van de aanvoer nu goed op wat het blad verder schrijft: Met deze show moet gedemonstreerd worden,

Oproep

Hebt U ervaringen met het „schapensponsje” op Uw bedrijf? (Zie artikel over het gelijktijdig in bronst doen komen van schapen, in november-nummer 1967). Wilt U deze dan mededelen aan Uw provinciale stamboek!

De redactie

Gebruik van schapevlees

In Denemarken is de laatste jaren het aantal schapen sterk uitgebreid. De uitvoer levert moeilijkheden op en het gevolg was, dat de prijzen van schapevlees laag waren.

Op grote schaal heeft men de propaganda voor het gebruik van lamsvlees aangepakt en wel via pers, radio en televisie en er zijn vele wensken gegeven voor het klaarmaken van lamsvlees. Het publiek wist veel te weinig van dit produkt af, doch nu kan men in een aantal beste hotels prima maaltijden krijgen met lamsvlees in het menu. Deze maaltijden komen duurder uit dan maaltijden met zalm en dergelijke. Met opzet wordt dit gedaan, omdat het vaak zo is, dat het publiek zich afwendt van hetgeen goedkoop aangeboden wordt. Opmerkelijk is ook de ontwikkeling van de afzet van lamsvlees in Kopenhagen.

In 1966 ging de verkoop voor 20% via de supermarkten, doch in 1967 namen deze grote zaken 47% voor hun rekening. Afzet via een supermarkt is zeker mogelijk, doch er moet dan wel gezorgd worden voor een regelmatige aanvoer. In ons land heeft men nog geen moeilijkheden met de afzet van schapevlees, omdat Frankrijk een zeer groot deel afneemt, doch men kan zich afvragen „Is propaganda voor het gebruik van lamsvlees in het eigen land niet op zijn plaats?”

S. de Jong Szij

Keuringen in Gelderland

De centrale schapenfokdag voor Gelderland te Doetinchem is kwantitatief de laatste jaren sterk toegenomen. In 1967 waren plm. 800 dieren ter keuring aanwezig.

Hoewel er enige jaren geleden sprake is geweest van een niet al te strenge voorselectie van ramlammeren, was tot nog toe een verdere voorselectie niet doorgevoerd. Zelfs was het zo, dat ook de ramlammeren niet meer werden voorgekeurd.

Met het oog op de verhoging van de gemiddelde kwaliteit van het op de fokdag te brengen materiaal, wordt in 1968 een systeem van voorselectie doorgevoerd. In de winter 1967/68 zijn een aantal kringvergaderingen belegd met het doel te komen tot een vastomlijnd plan. Dit heeft geresulteerd in het organiseren van 6 kringkeuringen, verspreid over de gehele provincie. Op deze kringkeuringen zal, naast het normaal keuren en plaatsen van de dieren, de betreffende voorselectie plaats vinden.

De leden krijgen een éénmalig opgaveformulier thuis gezonden. Dit formulier dient voor opgave voor de kringkeuring, alsmede voor opgave voor de centrale fokdag te Doetinchem.

Het bestuur hoopt dat de gekozen weg tot de gewenste resultaten mag leiden.

De kringkeuringen worden gehouden in de volgende plaatsen en op de daarachter geplaatste data:

Elst (O.B.)	22 augustus
Varsseveld	28 augustus
Buren	30 augustus
Laren	2 september
Oldebroek	4 september
Apeldoorn	5 september

De centrale fokdag te Doetinchem wordt gehouden op donderdag 26 september in de Vee-markthall te Doetinchem.

De secretaris van het Schapenstamboek in Gelderland.

VRUCHTBAARHEID

De worpgrootte bij oaien van het Texelse ras is gemiddeld 1.80 lam. Hierbij zijn tweelingworpen sterk overwegend. Voorts zijn er de éénlingen, terwijl een gering percentage van de worpen uit drielingen bestaat. Vierlingen zijn bij het Texelse ras bijzonderheden.

Naast de erfelijke aanleg wordt de worpgrootte beïnvloed door uitwendige omstandigheden. De voedingstoestand en weersomstandigheden tijdens de dekperiode spelen hierbij een rol. Hoewel nog geen nauwkeurige gegevens beschikbaar zijn laat het zich aanzien dat dit voorjaar de worpgrootte boven het gemiddelde ligt. Zelfs het aantal vierling worpen, dat overigens een bijzonderheid blijft, was dit jaar groter dan normaal.

De afgebeelde ooi Z 6617 van A. Vijverberg te Ouwkerk bracht dit jaar een vierling. Dit kwartet, 2 oaien en 2 rammen, is nog intact, wat een aparte vermelding verdient.

De ooi zoogt alle lammeren, bijvoeren vindt niet plaats. Deze 3-jarige ooi wierp vorig jaar een tweeling.

J. H. Lantinga

STEROOIEN 1967

Provinciaal Stamboek

no. sterooi	geb. jaar	vader	moeder	fokker	eigenaar
Groningen					
8923	1961	1998	6348*	P. Geertsema, Adorp	K. Geertsema, Adorp
9619	1962	2366	711	H. Veldstra, Den Ham	M. Bolhuis, Essen
9617	1962	2366	8281	H. Veldstra, Den Ham	M. Bolhuis, Essen
8359	1959	7884F	5395*	D. Gaaikema, Niehove	H. S. Wiersema, Wittewierum
8670	1960	1961	6878	eigenaar	M. H. Stollenga, Garmerwolde
9644	1963	5706	7119	eigenaar	N. H. Stollenga, Eppenhuisen
9239	1961	1721	7655	eigenaar	J. Boerema, Warffum
9114	1961	107	6630	eigenaar	S. J. Wijk, Winsum
9414	1962	3094	8053	eigenaar	J. R. Nienhuis, Ellerhuizen
9794	1963	3331	7648	eigenaar	P. Homan, Winsum
9945	1963	3494	9167	eigenaar	K. H. Nienhuis, Usquert
8824	1960	1014	7424	eigenaar	J. K. Smit, Uithuizermeeden
9140	1961	9381	8452	eigenaar	R. E. Westerhuis, Oosternieland
9640	1962	6077	7733	J. M. Bakker, Onderdendam	G. Renken, Loppersum
9643	1962	4569	7098	A. H. Smit, Loppersum	S. N. Renken, Oosterwiltwerd
9849	1963	4625	8518	eigenaar	W. de Boer, Zuidhorn
9612	1962	4146	8369	eigenaar	W. Baas, Blijham
9480	1962	3845	9096	eigenaar	J. P. Kuipers, Appingedam
9045	1961	1715	8662	eigenaar	H. Stollenga, Euvelgunne
9433	1962	1858	8091	eigenaar	mevr. Dijkstra-Botma, Warffum
Friesland					
21786	1961	6539	14829*	eigenaar	Joh. Dankert, Reitsum
22844	1962	8871	21789*	eigenaar	Joh. Dankert, Reitsum
22971	1962	8718	20532	eigenaar	W. A. Schuiling, Achlum
23023	1962	9115	21952	eigenaar	A. J. Nauta, Wartena
23946	1963	9735	20736*	eigenaar	B. S. Santena & Zn., Wijtgaard
24247	1963	9678	22129*	eigenaar	Sj. L. Zwaagstra, Midlum
24109	1963	9497	22304	eigenaar	T. B. Roorda, Wijtgaard
Drenthe					
968	1959	231	538	Gebr. Kuipers	Th. Wiechers, Westerb.
1200	1960	302	872	J. Oosterhuis Sr.	J. Beuving, Wijster
1558	1962	336	1053	J. Oosterhuis Sr.	W. Oosterhuis, Bonnen
1572	1963	383	1156*	J. Woldeboer	J. de Wel, Dwingelo
1451	1962	336	1200*	J. Oosterhuis Sr.	W. Oosterhuis, Bonnen
Overijssel					
4434		631	3124	J. Westendorp, Enschede	W. Oosterhuis, Bonnen
4922		972	4315	A. Kok, Mastenbroek	W. Oosterhuis, Bonnen
4939		892	4143	Wed. H. W. v. d. Steege, Kamperzeedijk	W. Oosterhuis, Bonnen
5013		941△ Pref.	4108*	J. Podt e.a., Nijverdal	M. Jansen, Rijssen
5183		991△ Pref.	4902	Th. Aaten, Blankenham	M. Jansen, Rijssen
5193		991△ Pref.	4563*	J. A. Oosten, Blankenham	Th. Aaten, Blankenham
5220		1003	4923	A. Kok, Mastenbroek	Th. Aaten, Blankenham
5618		1003	4922*	A. Kok, Mastenbroek	Th. Aaten, Blankenham
5624		886△	4930	D. v. d. Kamp, Mastenbroek	Th. Aaten, Blankenham
5660		1085	4322	C. Rook, Kampen	Th. Aaten, Blankenham
5665		991△ Pref.	4906*	Th. Aaten, Blankenham	Th. Aaten, Blankenham
5785		941△ Pref.	4881*	M. Jansen, Rijssen	Th. Aaten, Blankenham
6186		886△	4930	D. v. d. Kamp, Mastenbroek	Th. Aaten, Blankenham
IJsselmeerpolders					
5534	1962	991△ Pref.	4609	Joh. Bossela, Blankenham	K. v. d. Scheer, Luttelgeest
5721	1963	1004	5039*	Gebr. v. d. Horst, Genemuiden	K. v. d. Scheer, Luttelgeest
Gelderland					
9778	1961	975	3953	J. Huisman, Blokzijl	H. Spijkerboer, Oosterwolde
9983	1961	268 (Ov.)	9284	W. v. d. Weg, Doornspijk	W. Spronk, Oosterwolde
277	1962	1477△ Pref.	8405*	eigenaar	H. Pijnenburg, Warnsveld
571	1963	1579	9444*	eigenaar	J. W. v. Norel, Oosterwolde
830	1963	1596	198	H. Kersjes, Eibergen	A. J. G. Boon, Neede
370	1962	1540	8468*	eigenaar	G. Breukink, Leuvenheim
270	1962	1477△ Pref.	9129	O. en N. Gasthuis, Warnsveld	J. W. Brinke, Borculo
530	1963	1506	9009	H. J. Schut, Zelhem	B. M. Beunk, Halle
684	1963	629	9179	Gebr. Jansen v. Doorn, Valburg	J. B. C. Daamen, Lenth
9799	1961	1443△	8889	H. Rouwhof, Gelselaar	H. W. Enderink, Neede
9928	?	?	?	D. de Groot, Abcoude	L. Hupkes, Oosterhout
589	1963	629	9946	eigenaar	Gebr. Jansen v. Doorn, Valburg
9953	1961	1503△	7970	eigenaar	Gebr. Jansen v. Doorn, Valburg

no. sterooi	geb. jaar	vader	moeder	fokker	eigenaar
195	1962	489△	9565	B. J. Peters, Warnsveld	G. Kl. Geltink, Vorden
386	1962	1508	8545	eigenaar	E. H. Luesink, Zelhem
376	1962	1477△	9816	H. Smeenk, Wichmond	J. Finssen, Renkum
		Prof.			
389	1962	4431	9770	N. H. Stollenga, Eppenuizen	G. W. Veldhorst, Zelhem
10	1961	(Gr.) 827	(Gr.) 545	W. Bonel, Dongen	J. Q. Vink, Dreumel
742	1963	4843	11	eigenaar	J. Q. Vink, Dreumel
193	1962	1412△	8150	D. A. Gesink, Sinderen	G. J. Vreman, Varsseveld
345	1962	1477△	8404*	H. Pijnenburg, Warnsveld	W. J. Wensink, Spenkeren
		Prof.			
9880	1961	1497	8798	eigenaar	H. Zoetbrood, Epe
202	1962	1531	9649*	H. Rouwhof, Gelselaar	G. Enning, Winterswijk
828	1963	627	9547*	eigenaar	O. en N. Gasthuis, Warnsveld
9560	?	?	?	eigenaar	A. W. Bargeman, Warnsveld

Utrecht

3248	1959	446	1859*	eigenaar	Inst. „De Schothorst”, Hoogland
3300	1958	F.8312	F.51999	R. Bakker, Venhuizen	G. v. Eck, Bunnik
3349	1960	497	2855*	eigenaar	Inst. „De Schothorst”, Hoogland
3549	1961	583	3386	Gebr. Snoek, Abcoude	J. Engel, Jr., Mijdrecht
3725	1962	590△	3235	eigenaar	Inst. „De Schothorst”, Hoogland
3856	1962	590△	3237	eigenaar	Dr. J. Grashuis, Hamersveld

Noord-holland

68771		8061	55326	D. Olie, Beemster	Fokker
68432		7843	61846	P. C. Hin Az., Texel	J. Bakker, Schagerbrug
68496		8026	62879	K. Mantje, Texel	Fokker
68870		8264	58937	M. B. de Boer, W.Waard	J. R. Spaans, Br. in Waterland
69110		7179	56592	Jac. Roeper, Texel	S. Kalverboer, Hensbroek
69556		7215	59903	Jb. de Goede, Purmer	Fokker
70781		8334	62997	D. W. Keyser, Texel	Fa. Zwagerman, Hensbroek
70951		7981	65862	W. v. d. Oord, Barsingerhorn	Fokker
70953		7981	54109	W. v. d. Oord, Barsingerhorn	Fokker
71215		8254	67169	D. Jimmink, W.Waard	Fokker
71222		8741	62021	H. v. Hoorn, W.Waard	A. N. Kaan, W.Waard
71625		8786	58471	K. Zuidewind, Texel	Fokker
71640		8783	55878	A. P. Dalmeyer, Texel	Fokker
71713		8508	60025	M. M. Waal, Beemster	Fokker
71922		8000	61873	C. J. Commandeur, Texel	Fokker
72078		8169	63632	M. C. Bakker, Texel	Fokker
72571		8800	67501	D. Schoen, Benningbroek	G. Kant, Winkel
72619		9130	65529	Jb. Donker, Aartswoud	Fokker
72726		9409	68694	J. J. Ruyter, Binnenwijzend	Fokker
72851		8760	62404	M. B. de Boer, W.Waard	Fokker
72874		8323	63515	P. Wonder, Bergen	Fokker
73154		9039	68919	M. C. Bakker, Texel	A. Boontjes, Burgerbrug
73247		8673	65180	W. J. Bakker, Texel	D. Boerhorst, Texel
74524		9524	65610	Wed. D. Appel, H.H. Waard	A. Appel, Lutjewinkel
74532		9101	69711*	N. Laan, Winkel	Fokker
74666		9004	56642	C. Verberne, Texel	F. Niezemuller, Noordbroek
74704		8508	66420	P. C. Hin Az., Texel	C. J. Hin, Texel
74712		9005	68458	P. Verberne, Texel	Fokker
74721		9006	61829	P. Verberne, Texel	Fokker
74822		8000	66571	C. J. Commandeur	J. Verberne, Texel
74833		8279	61891	C. J. Commandeur	J. Lansing, Monnikendam
75214		8818	66900	Wed. J. Oomes, De Weere	Fokker
75403		8804	67539	W. H. Spaander, Twisk	Fokker
75432		8323	71076	Gebrs. Donker, Schagen-Twisk	Fokker
75471		9274	59091	C. J. v. d. Peet, De Weere	Fokker
75560		9514	72181	C. Kramer, Stompetoren	Fokker
75582		9116	65552*	A. Dekker Kz., Oterleek	Fokker
75858		9492	68455	P. Verberne, Texel	Fokker
75867		9492	72004	P. Verberne, Texel	Fokker
75893		9491	68432*	P. C. Hin Azn., Texel	P. C. Hin Dz., Texel
76092		9589	70268	J. J. Ruyter, Bobeldijk	Th. Sijm, Andijk
76209		9332	65194	W. J. Bakker, Texel	P. C. Wit, Hensbroek
76224		8853	63639	M. C. Bakker, Texel	Fokker
76311		7658	64881	C. Veeger Sr., Texel	Fokker
76592		9563	58941	M. B. de Boer, W. Waard	Fokker
76829		9078	65868	A. Koopmans, Barsingerhorn	Fokker
76835		9080△	62068*	Jb. Reyne, Barsingerhorn	Fokker
76991		9035	71223	H. v. Hoorn, W. Waard	Fa. D. Koornen, N. Niedorp
77006		9394	68574	W. Kooyman, Schellinkhout	Fokker
77202		9080△	70586	J. C. Roeper, Texel	Fokker
77206		9156	68177	J. C. Roeper, Texel	Fokker
77228		8579	66284	G. Eelman, Texel	Fokker
77291		9469	71629	K. Zuidewind, Texel	P. J. Conijn, Beemster
77309		9456	71814	N. A. Koning, Beemster	Fokker
77382		8781	68496*	K. Mantje, Texel	C. Pauw, Beemster
77479		9234	66907	P. van Berkel, De Weere	Jb. Worp, Beets
77493		9503	72101	J. v. d. Horst, Schardam	Fokker

Een „scheertafel” voor schapen.

Bij het scheren van schapen komt het nogal eens voor dat bij één of meer dieren de zogenaamde scheerziekte optreedt. Deze ziekte, die ontstaat als gevolg van spanningen tijdens het scheren en het verwijderen van de beschermende vacht. Heeft vaak een dodelijke afloop. De doodsoorzaak is vrij zeker te wijten aan het dicht snoeren van de darmen waarvan gasoophoping het gevolg is. Dit wordt veroorzaakt door het zitten op het achterstél.

Beperking van deze ziekte wordt verkregen door de te scheren dieren omstreeks 12 uren voedsel te onthouden zodat ze bij het scheren een lege maag hebben. Het scheren moet in een korte tijd gebeuren.

Voorts is het bekend dat geschoren dieren beschermd moeten worden tegen koud weer en felle zon. Het verlies van een schaaap is altijd nadelig; bij de fokkers, wanneer het een hoogwaardig fokschaaap betreft, zelfs een belangrijke schadepost.

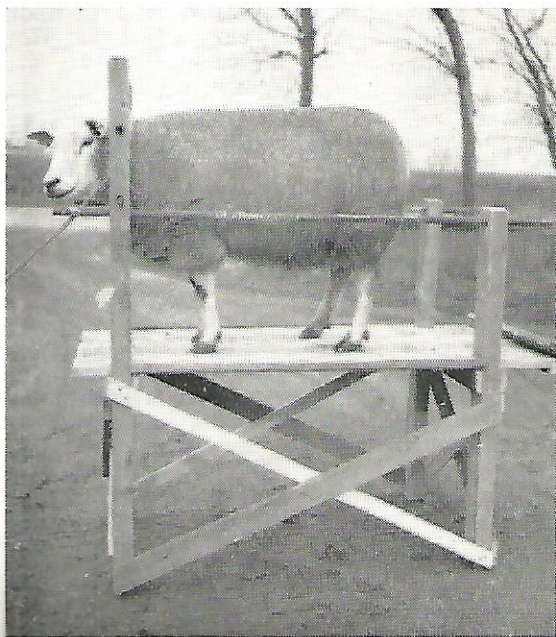
De spanningen van het te scheren dier kunnen grotendeels worden weggenomen door het gebruik van een scheertafel. De schapen worden staande op een verhoging geschoren, zodat de ingewanden niet bekneld worden. Ook voor de scheerder vraagt het minder inspanning daar het „houden” van het dier weinig meer te betekenen heeft.

Het idee van deze scheertafel is afkomstig van de heer G. Claerhout te Zwijnaarde (België). Het vorige scheerseizoen is met succes de scheertafel gebruikt. De afgebeelde foto is genomen bij de fokker R. C. Jansen te Waterlandkerkje (Zld) die kortgeleden dit ontwerp gecopieerd heeft.

Een goede hoogte van de tafel is 60 cm. Deze maat kan evenwel aangepast worden aan de grootte van de scheerder. Het afgebeelde model heeft een lengte van 1.40 m en een breedte van 0.70 m. Vrij zeker zal met kleinere afmetingen kunnen worden volstaan. De zijstangen zijn 45 cm boven de standplaats bevestigd. Het oploophord dat ook aan de voorzijde voor het wegbrengen kan worden geplaatst en voorzien is van dwarslatten heeft een lengte van 1.50 m. Het gebruik van een scheertafel vergemakkelijkt het scheren, terwijl de kans op de scheerziekte verder afneemt. Een groot bezwaar is evenwel dat het vlies wordt geschonden. Met scheren moet aan de bovenzijde worden begonnen zodat het vlies in twee of meer stukken wordt gedeeld.

We meenden dit idee onder de aandacht te moeten brengen.

J. H. Lantinga.

Een scheertafel.

no. sterooi	geb. jaar	vader	moeder	fokker	eigenaar
77543		9422	71507	Th. Schipper, Zwaagdijk	Fokker
77845		9747	55987	K. J. Govers, Stompctoren	D. Oudt, Beemster
77846		9747	72496	K. J. Govers, Stompctoren	D. Oudt, Beemster
77892		9728	73874	Jb. Worp, Beets	Fokker
77967		9817	72874*	P. Wonder, Bergen	Fokker
78289		9004	67974	Jn. Huisman, Texel	Fokker
78562		9233	75153	P. Kistemaker, Abbekerk	Fokker
78597		9801	75190	Fa. Wagemaker, De Weere	Fokker
78634		9602	74464	A. Koopmans, Barsingerhorn	Fokker
78653		9040	72068	M. C. Bakker, Texel	Fokker
78672		9699	73166	M. C. Bakker, Texel	Fokker
78825		9679	69182	K. Zuidewind, Texel	Fokker
78847		9629	68413	C. Verberne, Texel	Fokker
78874		9639	74726	P. Verberne, Texel	Fokker
78880		9638	68450	P. Verberne, Texel	Fokker
78887		9635	71982	P. C. Hin Azn., Texel	C. J. Hin, Texel
78889		9635	68437	P. C. Hin Azn., Texel	C. J. Hin, Texel
78894		9635	71978	P. C. Hin Azn., Texel	C. J. Hin, Texel
78927		9675	74050	K. Mantje, Texel	H. W. Stark, Texel
78931		9677	62898	K. Mantje, Texel	Fokker
78964		9483P	62926	C. J. Commandeur, Texel	Export Frankrijk
78970		9655	66564	C. J. Commandeur, Texel	Fokker
79080		6070	74344	J. J. Ruyter, Bobeldijk	Fokker
79155		9518	64243	J. J. Posch, Oterleek	P. Korver, Oterleek
79172		9518	65599	P. Korver, Oterleek	Fokker
79416		8841	65517	N. J. van Berkel, Hoogwoud	Fokker
79417		8841	72301	N. J. van Berkel, Hoogwoud	Fokker
79448		9739	72469	T. de Boer-Stam, Stompctoren	W. Bruin, Stompctoren
79658		9801	72793	Th. Schipper, Zwaagdijk	Fokker
79726		9352	65610	A. Appel, Lutjewinkel	Fokker
79741		9273	64288	C. J. M. Langedijk, De Weere	Fokker
79761		8579	70605	G. Eelman, Texel	Fokker
79786		9487	70564	J. C. Roeper, Texel	Fokker
79791		9487	68171	J. C. Roeper, Texel	Fokker
79852		9862	75218	Wed. J. Oomes, De Weere	Fokker
80082		9911	71582	G. Oortwijn, Purmer	Fokker
80398		8841	72309	N. J. van Berkel, Hoogwoud	Fokker
80632		9667	66293	G. Eelman, Texel	Fokker
80666		9778	68124	R. Eelman, Texel	Fokker
80711		9988	69960	C. J. Commandeur, Texel	Fokker
80761		9984	75771	C. J. Commandeur, Texel	Fokker
80768		9985	74827	C. J. Commandeur, Texel	Fokker
80801		9997	68459	P. Verberne, Texel	Fokker
80813		9909	71952	C. Verberne, Texel	Fokker
81783		9726*	77331	D. Olie, Beemster	Fokker
Zuid-holland					
10513	1960	7578	62163	N. A. Koning, Beemster	P. H. v. d. Breggen, Waddinxveen
10528	1960	8312	9842	eigenaar	P. H. v. d. Marel, Zoetermeer
10957	1961	1372△	9280*	Jac. v. d. Wel, Maasland	J. v. d. Wel, Schipluiden
11588	1962	1372△	10267	Jac. v. d. Wel, Maasland	J. v. d. Wel, Schipluiden
11188	1962	1586	10694	H. Luyt, Rotterdam	Pl. Piek, Hekelingen
11269	1962	8422	10241	N. J. C. Koot, Leiderdorp	Jac. Verkley, Leiderdorp
11545	1962	1351	9997	L. Laan, Woerden	P. E. Laan, Woerden
11281	1962	Z.655△	Z.4959	eigenaar	A. J. C. v. d. Velde, Klaaswaal
11597	1963	F.9001	Z.4959	eigenaar	A. J. C. v. d. Velde, Klaaswaal
Zeeland					
6311	1963	F9984	F74839	C. J. Commandeur, Den Burg	I. J. Risseeuw, Oostburg
5083	1961	655△	4485*	eigenaar	C. J. Zoeter, Ouwerkerk
4829	1960	508	3548	M. A. Geuze, Oud-Vossemeer	J. A. van Hemert, St. Maartensdijk
5822	1963	726	4564	G. Doens, IJzendijke	H. C. Buysse, Biervliet
5728	1963	778	4514*	eigenaar	C. J. Zoeter, Ouwerkerk
Noord-brabant					
535	1958	708	809	eigenaar	A. Bink, Waalwijk
1024	1961	946	923	eigenaar	A. Bink, Waalwijk
1025	1961	931	551	eigenaar	A. Bink, Waalwijk
845	1960	803	293*	eigenaar	mevr. H. P. v. d. Beek, Gendringen
1251	1962	990	293*	eigenaar	mevr. H. P. v. d. Beek, Gendringen
1068	1961	930	712*	eigenaar	Jac. Borstlap, 's-Gravenmoer
616	1958	682	1111	eigenaar	G. Mulders, Hoeven
570	1958	766	77	eigenaar	J. M. v. Gendt, Engelen
16008	1957	5353	12753	K. D. Veeman, Engelum	W. P. de Neve, De Heem

Enige indrukken van de Nationale Belgische Schapententoonstelling en keuring te Brussel

In het kader van de 2-jaarlijkse Internationale Week van de Landbouw, gehouden van 18 tot 25 februari te Brussel, hielden de Belgische schapenfokkers hun nationale prijskamp. De landelijke keuring, die georganiseerd wordt door Het Nationaal Verbond van Provinciale Verenigingen van Fokkers van Troepschappen, vond voor het eerst plaats in 1960 en is sindsdien om de 2 jaar gehouden. Dit Nationale Verbond, dat in 1953 werd opgericht, is te vergelijken met ons Centraal Bureau voor de Schapenfokkerij.

Bij de 9 provinciale stamboeken is gelegenheid voor registratie van het Texelse, Suffolk en Hampshire ras. De omvang van de geregistreerde fokkerij is bepalend voor het percentage van de in te zenden dieren per provincie.

Dit jaar werd een limiet gesteld van 150 stuks. De provinciale stamboeken bepalen welke dieren per ras kunnen worden ingezonden. Het aantal inzendingen per provincie en per ras was als volgt:

	Texels	Suffolk	Hampshire	Totaal
West-Vlaanderen	27	13	—	40
Oost-Vlaanderen	17	—	—	17
Antwerpen	6	2	2	10
Limburg	5	5	2	12
Brabant	6	4	4	14
Henegouwen	8	1	4	13
Namen	8	6	6	20
Luik	6	3	3	12
Luxemburg	5	3	4	12
	88	37	25	150

Uit deze gegevens komt de omvang van de geregistreerde fokkerij per ras en per provincie tot uiting.

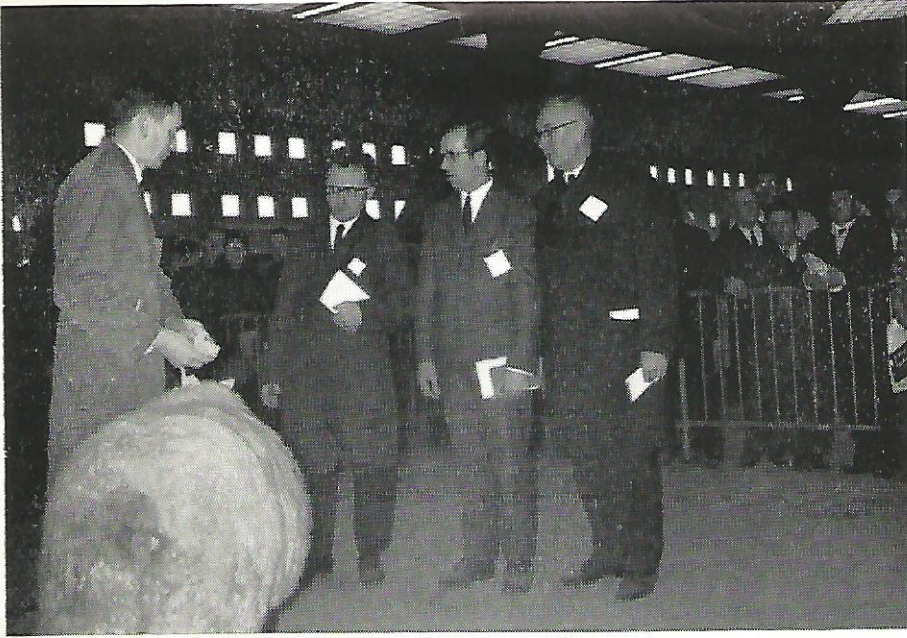
Voor deze Nationale prijskamp was de bepaling van kracht, dat alleen in België geboren dieren konden deelnemen. Hoewel foktechnisch deze maatregel aanvechtbaar is, moeten we als Nederlanders deze maatregel respecteren. Ook was deelname aan de jongste provinciale prijskampen een voorwaarde van inzending aan dit Nationaal gebeuren.

Hoewel de schapen in de maand februari niet op hun voordeligst uitkomen, is het houden van een keuring tijdens een Nationale Landbouwmanifestatie een uitstekende reclame. Daar dit evenement eens per 2 jaar plaats vindt, hebben de Belgische collega's een streepje op ons voor, daar in ons land het Nationaal treffen eens per 3 jaar plaats vindt.

Per ras werd gekeurd in 4 rubrieken. Dit betrof:

1. Rammen geboren vóór 1 juni 1955.
2. Rammen geboren van 1 juni 1965 tot 1 juni 1966.

3. Oien geboren vóór 1 juni 1965

De juryleden van het Texelse ras: Ir. N. Reyntjes te Limburge-Merelbeke (rechts); Ir. L. Keppens te Gontrode (midden)

De jongste aanwezige dieren waren dus bijna 2 jaar oud. De rubrieken ooien waren gesplitst. De keuring is geheel gebaseerd op individuele dieren. Naar onze mening is het keuren van individuele ooien geen nuttige inbreng voor de fokkerij.

Ook in ons land is er in toenemende mate een ontwikkeling in deze richting. Voor de inzenders is hierbij de kans op een voorste plaats groter. Het is evenwel weinig toonaangevend voor de fokrichting. In de toekomst zal in sterke mate de uniformiteit van het slachtproduct van doorslaggevende betekenis zijn.

In België heeft het gewicht sterk de aandacht. Een goede ontwikkeling van de dieren is een vereiste, doch streven naar maximale gewichten leidt niet tot selectie van goede fokdieren.

De toekenning van prijzen gebeurt in volgorde van rangtelwoorden. Een onderverdeling van bijvoorbeeld eerste en tweede prijzen wordt niet toegepast.

Bij de rammen maakte de oudste rubriek de beste indruk. Hierbij waren dieren van goede klasse. Een zeer goed kopnummer was de 3-jarige Justus van W. van Hijfte te Wulpen (W.VI.). Deze ram werd onbetwist kampioen. Een ram van goed type met sterke ruglijn, goed gevulde dijen en een goed gesloten vacht.

De jonge rammen konden ons, behoudens een uitzondering, weinig bekoren. De koploper Kolbert van M. Blanchaert te Drongen maakte een zeer goede indruk.

Bij de ooien onderscheidde ook de oudere dieren zich in kwaliteit. Justine, geboren in 1963, van G. Claerhout te Zwijnaarde (O.VI) was hier toonaangevend. Deze forse ooi met brede voorhand behaalde tevens de kampioenstitel. De

3-jarige Joke van M. Blanchaert te Drongen (O.VI.) was eveneens een koploper. Deze brede, gedrongen ooi met goed gesloten vacht maakte indruk, doch de dijen zagen we graag wat meer gevuld.

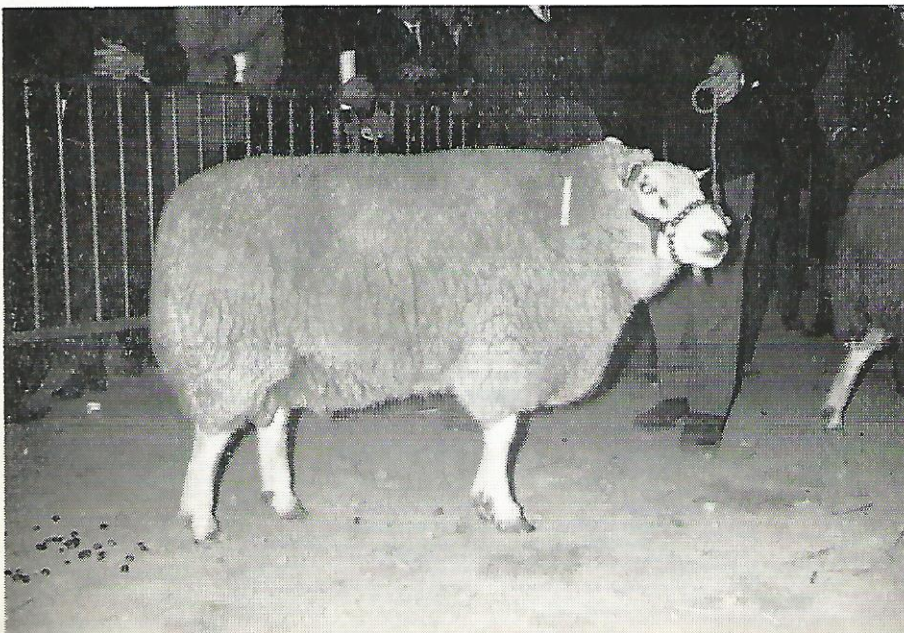
De provincies Oost- en West-Vlaanderen behaalden in alle rubrieken de hoogste bekroningen.

De wolkwaliteit liet bij meerdere dieren wel wat te wensen over. De tegenwoordig geringe waarde van de wol mag geen aanleiding zijn, dit onderdeel bij de fokkerij uit het oog te verliezen. Immers, een gesloten vacht isoleert de lichaamswarmte van het dier bij minder gunstig weer. Bij nat weer zal bij een losse vacht het dier tot op het vel nat worden, hetgeen dan aanzet van onderhuids vet tot gevolg zal hebben.

Bij het trekken van vergelijkingen met ons land, moeten we er terdege rekening mee houden, dat de geregistreerde fokkerij van Texelse schapen in België nog van jonge datum is. Elk ras heeft zijn eigenschappen. Uitwendige omstandigheden beïnvloeden in meer of mindere mate het type in uitdrukking. Vooral het Texelse ras reageert hierop.

Hoewel we dit niet kunnen bevestigen, hebben we sterk de indruk, dat in België de eiwit-zetmeelwaarde-verhouding voor de Texelseschapen niet voldoende aandacht krijgt. Een goede eiwitvoorziening heeft een gunstige invloed vooral op uitdrukking en stevigheid van de wolvezel. We hebben veel waardering voor de resultaten, die de Belgische fokkers in een gering aantal jaren hebben bereikt. Met veel enthousiasme wordt de fokkerij bedreven.

J.H. Lantinga.

De kampioenram JUSTUS, geb. 20 maart '65. Eig. W. van Hijfte te Wulpen (W.VI.)

Jaarverslag

van het Centraal Bureau voor de Schapenfokkerij in Nederland over 1967.

Algemeen

Na een milde winterperiode 1966/1967 is er een vroege grasgroei periode in het voorjaar van 1967 gekomen, gevolgd door een weelderige grasgroei in de zomerperiode.

Dit is de schapenhouderij in het algemeen, maar in het bijzonder de schapenfokkerij ten goede gekomen. Gesteund door de goede prijs voor de slachtschape viel er een hoge lammeren verkoopprijs waar te nemen op de lammeren markten in mei en juni. Prijzen tot f 125,— per stuk kwamen voor en f 90,— à f 100,— was te maken voor lichte jonge lammeren. Niettegenstaande de hoge inkoopprijs voor lammeren is het financiële resultaat voor de lammeren weiders niet tegengevallen. Dankzij de prima prijs voor slachtrijpe schape voor export bleef er constant vraag en afzetmogelijkheid. De korte periode van uitvoer moeilijkheden door het heersen van mond- en klauwzeer in het begin van 1967 heeft praktisch geen invloed gehad op prijzen en afzetmogelijkheid en direct, nadat de uitvoer kon worden hervat stegen de prijzen voor zuiglammeren tot het hoge niveau van rond f 6,— per kg. geslacht gewicht. De prijzen voor slachtschape bewogen zich vanaf april tussen f 2,85 en f 3,20 per kg geslacht gewicht.

De export van fokschape bleef beperkt tot ongeveer 28% van 1966. Nu 991 stuks tegenover 3593 in 1966. Niettegenstaande de mindere vraag voor export van fokschape bleef er een goed prijsniveau voor hoogwaardig fokmateriaal in het binnenland.

De export van geslachte schape bleef praktisch op het peil van 1966 en bedroeg 7.051.000 kg tegenover 7.402.000 kg in 1966.

Het aantal Nederlandse schapenslachtingen was in 1967 totaal 267.700 tegenover 283.700 in 1966. Het aantal ingevoerde buitenlandse slachtschape bleef beperkt tot 4.042 tegenover 7.100 in 1966.

Het jaar 1967 was voor de schapenhouderij en -fokkerij een uitstekend jaar en biedt gunstige perspectieven voor 1968.

Gezondheidstoestand.

De gezondheidstoestand van de Nederlandse schapenstapel viel over het algemeen als gunstig te beschouwen. Evenwel blijven de bestrijding van leverbot, maagdarmwormen, rotkreupel etc. bij voortdurend noodzakelijke aandacht vragen. De goede samenwerking tussen het C.B.S., de Veeartsenijkundige Dienst, de Nederlandse Wolfederatie, de Commissie Schapeziekten T.N.O. en de Hoofdafdeling Voorlichting van het Ministerie van Landbouw en Visserij, heeft tot gevolg, dat er voortdurend op verschillende wijze de aandacht gevestigd wordt op de mogelijkheden welke er bestaan voor de bestrijding van schapeziekten. Door de economische waarde van schape bestaat op de bedrijven, waar schape worden gehouden, een gewillig oor voor de bestrijding en/of voorkoming van schapeziekten. In „Het Schape” worden geregeld waardevolle artikelen opgenomen en de via de reeds genoemde Hoofdafdeling Voorlichting uitgegeven „Maandkalenders” worden steeds in de Landbouwers gepubliceerd.

De verschillende genoemde instanties stimuleren voorts diverse onderzoekingen op het gebied van de schapenhouderij en of -fokkerij.

Wolprijzen

De wolprijzen ondergingen in 1967 een verdere daling. Werden er in 1966 nog resp. f 4,25; f 4,— f 3,75 en f 3,50 per kg wol bij een rendement van 60% naar gelang de kwaliteit van de ingeleverde wol door de Nederlandse Wolfederati

uitgekeerd; in 1967 zijn deze prijzen gedaald tot resp. f 2,64; f 2,50; f 2,30 en f 2,10 per kg. Werden er in 1966 totaal 970.475 kg wol bij de Nederlandse Wolfederatie ingeleverd, in 1967 heeft dat plm. 950.000 kg bedragen, hetgeen een gelddelijke waarde vertegenwoordigde van f 2.116.250,-

Schapenstapel

Tegenover de meitelling van 1966 blijkt de totale Nederlandse schapenstapel per mei 1967 te zijn afgenomen met ruim 29.000 stuks of plm. 5%. Het aantal lammeren vermeerderde met 1602 stuks. Het aantal overige schapen verminderde met 30.700 stuks. Ongetwijfeld is de goede afzetmogelijkheid voor slachtdoeleinden hierop van invloed geweest. Deze vermindering van het aantal schapen was ook van invloed op het aantal schapen-bedrijven, dat per mei 1967 totaal 23.029 bedroeg tegenover 24.060 in 1967. Een vermindering derhalve van ook plm. 4½ %.

Organisatie

Het aantal leden bij de provinciale schapenstamboeken is met 197 (± 7%) toegenomen tegenover 135 in 1966 (5%) en bedroeg per 31 december 1967 totaal 2906. Van de vermeerdering namen Gelderland en Noord-Brabant er elk 40 voor hun rekening. Noord-Holland en Limburg resp. 30 en 31 nieuwe leden. Ook alle overige provinciale stamboeken namen in ledental toe. Dit met uitzondering van Utrecht, dat op hetzelfde aantal bleef als in 1966. Het aantal ingeschreven dieren is evenals in de voorafgaande jaren het geval was toegenomen. Deze toename is ook nu belangrijk groter dan

voorheen, waaruit de grotere animo voor de geselecteerde schapenfokkerij blijkt. De definitief ingeschreven rammen namen toe met 67 stuks (± 9%) tot 849 tegenover een vermindering in 1966 met 70 stuks (± 8%); de geregistreerde ooiën namen toe met 912 stuks (± 11%) tot 9483 tegenover een toename van 1182 stuks (± 16%) in 1966. Het aantal gemerkte lammeren nam met 2.507 stuks (± 10%) toe tot 27.672 tegenover een toename in 1966 met 2734 stuks (± 12%).

Werden er in 1966 nog 13.589 wolvachten gekeurd van stamboekschapen; door de gewijzigde eisen ten aanzien van de wolbeoordeling in 1967 zijn er dat jaar maar 2.173 wolvachten beoordeeld. De vachten van de rammen worden nog „op tafel” gekeurd en nog maar 1-malig. De wol van ooiën wordt op het schaap beoordeeld.

Predikaten

In 1967 werden **3 rammen preferent verklaard**. Het waren:

„**Graaf**” 1294△, gefokt door de heer S. L. Hilarides te Arum (Fr.), die de ram het eerste jaar zelf gebruikte. De vader is 10331△ Fr. en de moeder 20413 (Fr. „Graaf” kwam op 1½-jarige leeftijd in het bezit van de heer J. Westendorp te Enschede en op 2½-jarige leeftijd aangekocht door de heren C. Rook en H. v.d. Kolk te Kampen om in het najaar 1967 eigendom te worden van de heren Th. Aaten en J. A. Oosten te Blankenham. „**Zephyr**” 1286△ eveneens gefokt door de heer S. L. Hilarides te Arum (Fr.). Na 5 jaar op verschillende bedrijven te zijn ge-

bruikt werd de ram in het najaar 1965 aangekocht door de heer D. v.d. Kamp te Mastenbroek (O), maar is in het voorjaar van 1966 gestorven. De vader is 8246 Fr.; de moeder 15836* Fr. **Ram 1620**△ gefokt door de heer A. Bargeman te Warnsveld, als ramlam aangekocht door de heer H. W. Hoetink te Brummen en op 1½-jarige leeftijd verkocht aan de heer E. H. Lue-sink te Zelhem, waar de ram in de winter 1966/67 is gestorven. De vader is 1477 preferent en de moeder 9560.*

Het predikaat defenitieve premieram werd in 1967 totaal 19 maal verleend tegenover 18 maal in 1966.

Het predikaat voorlopige premieram werd in 1967 totaal 42 maal verleend tegenover 35 maal in 1966.

Fokdagen

Alle provinciale schapenstamboeken hebben één of meer fokdagen gehouden. Op enkele van deze fokdagen was de belangstelling van de kopers beperkter dan in de laatste jaren het geval was geweest. Vermoedelijk een gevolg van de gehouden Nationale tentoonstelling, waarop een ieder zich concentreerde.

Buitenlandse tentoonstellingen

Ook in 1967 werd met succes deelgenomen aan de grote landbouwtentoonstelling te Parijs, middels een evenals voorgaande jaren, zeer verzorgde inzending door de heer Guy Leclerc te Veules (Frankrijk) met een 4 tal schapen met lammeren.

(In deze rubriek zullen wij diverse rassen de revue laten passeren. Red.)

Zie ook pag. 11: Southdown-ras.

MERINO (Australisch type)

Wie denkt aan Merino, denkt aan wol. Inderdaad is er geen ras ter wereld dat meer op de wolproduktie is afgestemd dan de Merino in al zijn variëteiten. In de jaren 1500-1700 had Spanje (met 20 miljoen dieren(!)) praktisch de hegemonie van de fijne wol en er stond zelfs de doodstraf op de uitvoer van levende Merinos... behalve voor de koning die ze als „relatiegeschenk” weggaf. Zo ontstonden aparte kernen in Saksen, Frankrijk (Rambouillet), Engeland en later in verre landen als Zuid Afrika, Australië (omstreeks 1800), Nieuw Zeeland, de V.S. en Argentinië. De oorspronkelijke Spaanse Merinos waren vrij klein, maar buiten Europa ontstonden grotere typen en de hier afgebeelde Australische Merino's maken mede door hun gekrulde horens een imposante indruk. De huid is sterk gerimpeld door kruising met soortgenoten uit de V.S.

De wolopbrengst is daardoor zeer groot, van 7 kg (ooi) tot 9 kg; maar deze is nogal vet en minder fijn dan van het oorspronkelijke ras. De structuur is stevig en „als van een bloemkool”. Het behoeft bij dit alles geen verwondering te wekken dat de vleeskwaliteiten minder, zo niet te verwaarlozen, waren. De Spanjaarden uit de 18e eeuw lieten zelfs hun schapevlees uit Noord Afrika komen! Overzee leverde het transport van schapevlees naar Europa moeilijkheden op.

In de omstandigheden — en daardoor ook in de fokdoelstellingen — is inmiddels wel enige verandering gekomen, maar toch blijft het de wolproducent bij uitstek. Doordat in Europa de vleesproduktie steeds meer op de voorgrond trad, heeft de fokkerij van Merino's daar nu lang niet de betekenis meer die ze vroeger had.

Schapevrassen

van overal

De Nationale tentoonstelling 1967

De Nationale tentoonstelling, gehouden op 22 september 1967 te 's-Hertogenbosch is bijzonder goed geslaagd. Hoogwaardig fokmateriaal werd geëxposeerd en de publieke belangstelling was bijzonder groot te noemen.

De officiële ontvangst door het Gemeentebestuur van 's-Hertogenbosch op de avond, voorafgaande aan de tentoonstelling gaf daaraan een apart cachet en de uitstekende medewerking vanwege de Directie van de Veemarkt te Den Bosch valt apart te memoreren. Ook de goede samenwerking met het Centraal Bureau voor de Varkensfokkerij en de Nederlandse Organisatie voor de Geitenfokkerij, met welke instanties deze Nationale werd georganiseerd moet worden vermeld. Gezien de voor deze tentoonstelling te maken kosten en moeite komt de vraag op of herhaling om de 3 jaar of met langere tussenperiodes dient plaats te hebben.

Export

De export is in 1967 ook van grote omvang geweest zowel in de vorm van schapevlees, als ook in levende schapen. De gegevens daarover zijn gepubliceerd in „Het Schaap” van februari 1967.

De exportwaarde daarvan bedroeg: Geslachte schapen en afvallen van Nederlandse en buitenlandse schapen	f 41.678.000,—
Fokschapen	f 299.000,—
Totaal	f 41.977.000,—

De exportwaarde bedroeg in 1966 f 39.050.000,—

„Het Schaap”

Het mededelingenblad „Het Schaap” is in 1967 viermaal verschenen. De actieve samenwerking tussen de redactiecommissie en de redacteur heeft ook nu weer tot gevolg gehad, dat ook in 1967 een waardevolle periodieke voorlichting kon worden gegeven. De medewerking van de Veeartsenijkundige Dienst en de Commissie Schapenziekten T.N.O. heeft daar opnieuw in belangrijke mate toe bijgedragen.

In dit verband kan ook met grote erkentelijkheid gewag worden gemaakt dat de Commissie Schapenziekten T.N.O. het boekwerk heeft uitgegeven „Wat iedere Schapenhouder moet weten”. De Nederlandse Wolfederatie heeft zich met de verspreiding willen belasten.

Schapenfilm

De reeds enige jaren op stapel gezette nieuwe schapenfilm is in het voorjaar van 1967 gereed gekomen en inmiddels voor vertoning middels de filmdienst van het Ministerie van Landbouw en Visserij vrijgegeven.

Huishoudelijke aangelegenheden van het C.B.S.

De algemeene vergadering, gehouden op 23 februari 1967 stond in de bijzondere belangstelling wegens de voorstellen voor wijziging van de beoordeling van de wol. Deze beoordeling zal nu plaats hebben „op het schaap” in plaats van „op tafel”. Dit met uitzondering van de stamboekrammenvachten.

De voorstellen hiervoor, die middels de provinciale stamboeken worden voorbereid, werden in grote eensgezindheid aanvaard.

Het bestuur vergaderde in 1967 tweemaal, speciaal met het oog op de voorstellen voor wijziging van de woleisen.

In de samenstelling van het bestuur is wijziging gekomen. Als opvolger van wijlen de heer G. J. Harkink te Lochem werd gekozen de heer Blikman te Almen en in de vacature ontstaan door de periodieke aftreding van de heer T. Versteeg te Dubbeldam (Z.H.) werd gekozen de

heer Nieuwenhuizen te Quarlespolder (Zeeland). De voorzitter en de secretaris werden in de ledenvergadering herkozen.

Financiën

Dankzij subsidies etc., welke via de Nederlandse Wolfederatie uit het „Overrendementsfonds” ter beschikking worden gesteld is het mogelijk het C.B.S. financieel rond te krijgen. Ook kan met erkentelijkheid gewag worden gemaakt van de financiële steun van het Fonds Nederlandse Veefokkerij voor de Nationale tentoonstelling 1967 en voor de uitgave van het boek „Wat iedere Schapenhouder moet weten”. Ook het Produktschap voor Vee en Vlees steunt waar mogelijk activiteiten op het gebied van de schapenfokkerij en -houderij.

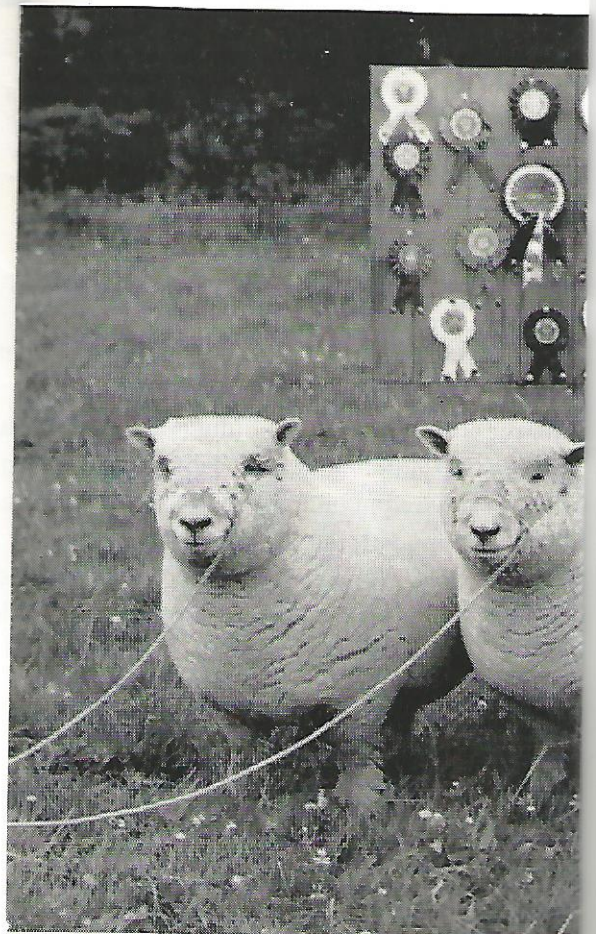
Besluit

Zoals nu in het begin 1968 tegen de situatie van de schapenfokkerij en -houderij kan worden aangezien, is een optimistische tendens daarvan tenzeerste gerechtvaardigd.

Met de wens, dat het de schapenhouderij in het algemeen en de schapenstamboekfokkerij in het bijzonder in 1968 goed moge gaan besluit ik dit jaaroverzicht van 1967.

De secretaris,

L. W. Biesheuvel Bzn.

3 South - Dows.
Southdown Pen of Champion Ewe

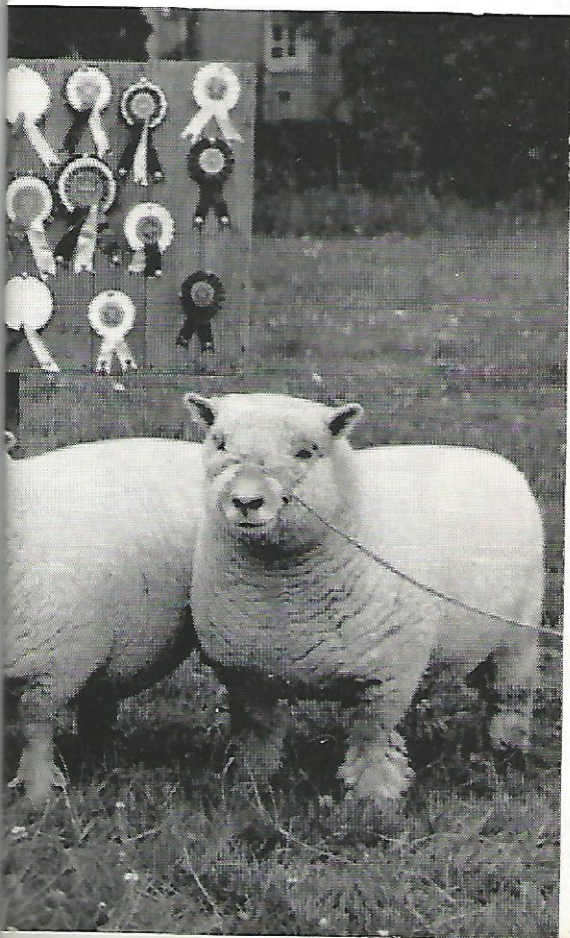
Southdown

rassen van het Engelse laagland

De „down” rassen stammen van het Engelse laagland, met name uit de graafschappen Sussex en Kent. Zij zijn tamelijk klein, uitgesproken kort op de poten, met een dikke, fijne vacht van kortharige wol en met typische vleeseigenschappen. In feite is er geen schaap beter aan zijn doel aangepast dan de Southdown: zijn gedrongen, welhaast vierkante bouw biedt een maximum aan vlees van de beste delen (ca. 50% van het karkas). Lammeren kunnen al op een leeftijd van 3-4 maanden 20 kilo slachtgewicht opbrengen.

Daarenboven leveren volwassen dieren 2-2½ kg van de fijnste wol met een lengte van 6½-7 cm. De Southdown wordt veel als ideaaltype gebruikt bij kruisingen. Rammen kunnen een gewicht van 70-100 kg. bereiken; oaien van 50-80 kg. De Southdown wordt ook in Noord-Frankrijk in aanzienlijke aantallen aangehouden.

Voor de tegenwoordige smaak van de consument is het karkas veel te vet waardoor het ras in belangrijkheid afneemt.

Preferentschap

Wie Toch eens

hoe de wolproductie
en wolhandel te doen

nog groot gewicht in de handel leide.

bij de beoordeeling !!

Groetjes
Reis